

Dirk De Wachter

Engagez-vous

WIE IS HIJ?

- geboren in 1960
- psychiater en hoogleraar
- veelgevraagde spreker over ethische en maatschappelijke psychiatrische thema's
- vader van drie volwassen kinderen en toegewijde echtgenoot, op verscheidene podia te gast tijdens de Boekenbeurs

“Excuseert u mijn Frans, maar zo luidt de titel van een boekje geschreven door de inmiddels overleden Franse, hoogbejaarde activist Stéphane Hessel. Hij is eveneens de auteur van het nog bekendere ‘Indignez-vous’. Ik vind dat die uitspraak heel goed weergeeft wat belangrijk is in het leven. En dan heb ik het niet noodzakelijk over mijn leven. Maar ik bedoel dit als een belangrijke boodschap voor alle mensen.”

“We leven in een hele goede tijd wat betreft materiële omstandigheden. We hebben geen honger, verkeren niet in grote oorlog, gaan niet gebukt onder massale kindersterfte en al dat soort van rampzaligheden ... En toch blijkt dat mensen zich angstig en slecht voelen. Burn-outs woekeren en er is een sterk toenemende golf van depressie. Mensen slikken pillen, nemen drugs en sleuren zich door het leven. De essentie van dat probleem is de zin en de betekenis van het bestaan. Wij leven hier en zitten maar wat te foefelen, en als het eens tegengaat, dan verliezen we de pedalen. We zijn zo gefocust op het leuk hebben dat we niet met tegenslagen kunnen omgaan.”

“Het nastreven van leukigheid en plezier is heel goed, maar als instelling van het leven denk ik dat het belangrijker is om geëngageerd te zijn. Om ergens in het leven een zinvolheid te vinden. Die is niet te vinden in materiële doelen of ‘zien dat ik veel geld verdien’. Zinvolheid betekent iets doen voor iemand anders, iets doen voor de medemens, en dat heet geëngageerd zijn. Als we iets kunnen doen voor de ander, hebben we het gevoel dat we hier niet voor niks rondlopen.”

“L'enfer, c'est les autres” (De hel, dat zijn de anderen), zei Sartre. Ik, kleine Vlaming, draai dat om: L'enfer, c'est le manque des autres. Het is in het alleen-zijn dat de hel zich toont. We voelen ons vaak helemaal geïsoleerd, eenzaam en verlaten als we alleen zijn. Door de technische evolutie kunnen we materieel perfect alleen bestaan, maar niet existentieel. Door de nieuwe media zijn we constant in verbinding met de hele wereld en toch schermen we ons – letterlijk – af achter dat kleine schermje. We zouden moeten afspreken voorbij de schermen. Vragen: ‘Hoe is het met jou?’ ‘Mekkaar in de ogen kijken, mekaar vastnemen en voelen, in waarachtigheid zien hoe het gaat met een mens en vragen: ‘Wat was dat nu alweer met je lief? En hoe is dat nog met je moeder? *Nondedekte, ja ...*’ Raak mekaar.”

“Mensen zouden misschien minder naar psychologische hulp hoeven te grijpen als ze meer met elkaar zouden spreken. Ik heb veel te veel werk, mijn collega's hebben veel te veel werk, er liggen wachtlijsten overal. Het heeft ermee te maken dat we elkaar niet meer durven aan te spreken, niet meer bij elkaar durven aan te kloppen. Er zijn veel dingen die in de vriendschappelijke situatie getroost kunnen worden, maar als dat niet gebeurt, dan kropt het zich op en worden het grote problemen. Of erger: ziekteverschijnselen. Dus doe iets voor die medemens. Kijk om je heen, zie dat er mensen zijn die je nodig hebben. Het onmiskenbare voordeel is het baatzuchtige van deze houding, dat je daar zelf ook goed van wordt.”

“Moet ik dan continu mezelf opofferen?”, kan men zich afvragen. Natuurlijk niet. Geëngageerd zijn betekent niet dat we allemaal politieke carrières moeten nastreven. Geëngageerd zijn schuilt, zoals Levinas zegt, in iets onmerkbaar kleins. Dat zijn dingen die niet altijd in de krant verschijnen of op televisie komen, maar zich vertalen in kleine engagementen naar je familie, buurvrouw of collega's op het werk. Met een vriendelijke goeiedag, door iemand te laten voorstaan of gewoon te vragen: ‘Kan ik iets doen?’ Het gaat over kleine zaken die van groot belang zijn in de wereld. Als meerdere mensen zich in kleinere engagementen zouden herkennen in plaats van in grootse politieke theorieën, dan zou de wereld daar in zijn geheel ook beter van worden. Elkaar ontmoeten in waarachtigheid, daar ontstaat engagement. En ook de liefde met de grote L.”

“Ik heb helemaal niks tegen Tinder of andere datingtoepassingen. Ontmoet elkaar via alles wat je wil. Gebruik net je smartphone en spreek af in het echt. Maar vertel dan ook wie je echt bent. Niet naar welke festivals je deze zomer geweest bent en welke veroveringen je daar opgescharreld hebt. Wel dat je ook een mens bent met gebreken en een ware aard. Het woord ‘ontmoeten’ zegt het al: minus het moeten. Het niet moeten voortduren van een Instagrambeeld of een succesvol bestaan, maar het ook ‘gewoon mogen zijn’. Zonder het masker van het Facebooksucces. #Engagez-vous!, dus. Maar liefst zonder die hashtag.”